

125/68

RINTAMALTA SOTASAIRALAAN.

Palvelin talvisodan aikana 9/JR.19. rykmentissä, pikakiväri ryhmän johtajana. Tämä rykmentti taisteli Taipaleen lohkolla. Mutta koska tältä lohkolta on kirjoitettu jo niin paljon siellä sattuneista asioista ja koska kärsin osittaisesta muistin menetyksestä on minun vaikea muistaa yksityiskohtia varsinkin suuri osa on nimistä unhottunu. Taistelut olivat kovia asemarodan taisteluita. Vihollinen hyökkäsi usein ja sitä ennen oli aina kovat tykistökeskitykset. Meidän linjamme piti kuitenkin, lukuunottamatta pieniä läpimurtoja. Nämä lyötiin kuitenkin takaisin nopeasti tehdyillä vastaiskuilla. Oli kovat pakkasilmät ja kirkkaat kuutamoyöt, tämä taas tuotti meikäläisille suoranaista haittaa. Viholliskoneet suorittivat pommituksia sekä linjoja ja taustaa vastaan yhtämittaisesti. Taistelutoiminta kiihtyi yhä ja se oli hurjimmillaan helmikuun aikana. Ei voitu miehiä vaihtaa säännöllisin väliajoin ja ruokaa oli myös mahdoton sinne saada. Yritettiin sitä kuitenkin vaan huonolla tuloksella. Samoin oli ampumatarpeitten tuonnin kanssa, olikin varmistettava, että ei laukaustakaan olisi mennyt hukkaan. 18 päivää vasten yön oli meidän joukkueemme karsussa lepäämässä. Mutta aamulla tuli lähetti sanomaan, että on lähdettävä vastaiskuja tekemään niinsanottuun Terettilän maastoon ja otettava ykköstukikohta takaisin joka siltä kohden oli joutunut vihollisen haltuun. Totiensa ja toisiaamme hyvästellen lähdimme tehtävää suorittamaan. Kaikki tiesimme millaista oli lyödä vihollinen pois asemista, joka oli jo ehtinyt juureutua sinne. JA sitä paitsi niillä oli jo hajallaan mikä mihinkin sopevaan paikkaan sijoittuneena. Kaikki tiesimme, että raskaasta uhriamme jälleen vaadittiin. Hiljaisina liikuimme jonossa linjan läheisyyteen, jossa hajaannuimme sitten keuhun. Perille alettiin tulittaa kovin kaikkiala aseilla, suorasuuntaus tykin kranaatit räjähtolivät joukossamme samoin heittimen amukset.

2)

Moni kaatui ja moni meistä loukkaantui. Meteli oli kauhia ei kuullut yhtäänmitään, viitaimella vaan koittelimme päästä toistemme aikeista selville. Ryömeimme aina vaan lähemmäksi vihollista ja pääsimmekin niin lähelle, että voitiin heittää käsikranaatteja, joka alkoiikin tehdä selvää jälkeä vihollisen valtaamassa ampumahandassa. Tässä vaiheessa sain kranaatin sirpaleita vasempaan käteeni. Minusta tuli taistelu kyvytön. Lääkintämiehet yrittivät korjata pahasti haavottuneita joukkosidonta paikalle, vaikeata oli sekin homma, heitä haavoittui myös monta tai kaatui. Melievemmin haavoittuneet koitimme omin voimin päästä sidontapaikalle. Pitkät matkat oli vallan ryömimällä tultava, vasta kauvempana nousin kävelemään. Sielläkin kranaatit räjähtelivät melko taajaan. Yhtämittäinen jyminä oli. Sidonta paikalla haavat puhdistettiin ja sidottiin. Ei ollut aikaa siellä tutkia oliko sirpaleita vielä tai ei. Käskettiin lähteä vaan huoltoportaaseen. Pahasti haavottuneita kuljetettiin hevosilla aina huoltoportaaseen asti. Taistelu jatkui yhä, en tiedä siitä sen enempää, jälkeen päin kuulin, että vihollinen oli joutunut jättämään meikäläisille jälleen 1. tukikohdan. Monta miestä porukastamme kaatui ja enempi vielä haavoittui. Yksi alikersantti joutui kadoksiin. Huoltoportaasta meidät kuljetettiin sairausautolla Käkisalmen lähellä olevaan Tonkalahteen. Ensin paripotilaat, sitten lievemmin haavoittuneet. Siellä oli kenttäsairaala, jossa me saimme ruokaa ja meidät putsattiin, ei ollut viikkokausiin saatu itseämme pestyä, ei liian ajettua partaansa. Kun tänne saavuttiin illalla ja oli kai siinä tarkoitus olla yö. Mutta puoli yönön mennessä oli jo 3 pommitusta. Pommit kuitenkin osuivat syrjään. Laseja vaan rikkoutuivat. Koska sairaalan henkilökunta katsoi, että olimme ei ollut siellä turvallista, niin meidät kuljetettiin aamuyöllä Kirvun kenttäsairaalaan. Ilma oli tällöin lämmennyt ja alkoi tulla lunta, se oli meille onneksi ja niin pääsimme aamulla onnellisesti perille. Olimme siinä se päivä ja lääkäri tarkasti haavoittuneet ja lievemmat jäi siihen sairastamaan ja toipumaan. Vaikeammin haavoittuneet evakoitiin edelleen johonkin sotasairaalaan. Ei mainittu minne, vaan että Suomen länsi rannikolle. +

3)

Tähän porukkaan minä iteekin kuuluin. Seuraava yö olimme vielä täällä ja aamulla piti siittä sitten mennä lähelläolevalle Sairalan asemalle, josta piti lähteä junalla, vaan asema pommitettiin juuri sinä yönä.

Meidät kuljetettiin sitten autolla Simpeleeseen. Oli jälleen kova lumisade ja se auttoikin meitä, että pääsimme ohittamaan surullisen kuuluisan Elisenvaaran. Siinä oli nimittäin pommitukset jatkuvalla syötöllä. Junassa oli mukana lääkäri ja pari sairaanhoitajaa. Lotat siitä tävastoin huolehtivat ruuasta ja sai heiltä tupakkaa, kun oikein osasi puhua. Mutta korvissa humisi aina vaan se tykin jyminä, eikä se tahtonut niin vaan pois lähteä. Jossakin risteysasemalla me odotimme ison aikaa, en tiedä mikä oli syynä. Haapamäellä aloin jo tietää ettei Länsi-Suomeen mennä, koska juna lähti kohti pohjoista. Seuraavana aamuna me sitten oltiinkin Vaasan asemalla ja vastaanottajat olivat siellä ja heitinme hyvästi junan henkilökunnalle. He lähtivät jälleen omiin tehtäviinsä ja me saimme uudet lääkärit ja sairaanhoitajat. Olin aina kuullut puhuttavan ettei Vaasa ja sen asukkaat olleet erikoisemmin suhtautuneet meihin suomea puhuviin. Tämä osottautui kuitenkin vallan perättömäksi, koska asemalla olleet henkilöt puhutteli meitä ystävällisesti ja antoivat tupakkaa ja eräs mies kysyi minulta, että miten on asiani, onko rahaa ja vastasin hänelle miten asia oli. Kun hän kuuli, että olin muutamassa markassa, antoi hän minulle sivoisen nipun rahaa, joka myöhemmin osottautui oikein tarpeelliseksi. Sivillit yleensä kyselivät miltä lohkolta meitä kuultiin. He toivottivat meille hyvää ja pikaista parannusta. Tyttölyseolle meidät sitten sioitettiin. Siitä oli tehty 27. sotetasairaala. Se oli kolmikerroksinen ja ei ollut kärsinyt pommituksista. Muuten koko kaupungin alue näytti ettei se ollut oahemmin kärsinyt vaurioita. Olin sairaalassa noin 6 viikkoa ja yksi ainoa hälytys sillä aikaa oli ja si koneet Vaasaan tulleetkaan silloin. Siellä oli yllilääkkinä oikein meihin sopiva mies. Hän oli ystävällinen ja koitti kaikin keinoin hoitaa vaikeitakin tapauksia. Vaan en muista hänenkään nimeä, sen muistan, että hän onnahti toista jalkaansa ja sanoi olevansa Jyväskylästä ja hän tunnisikin muutamia miehiä, koska tämä 19 J.R. oli kootu

4)

Enimmäkseen Keski-Suomen miehistä. Niin mukava mies hän kuitenkin oli, että minä kaipaan häntä vieläkin. Jos hänellä vaan oli vapaata vähänkin, tuli hän istumaan sänkyyni laidalle ja siinä sitten puhuttiin, ei vaan e sota-asioista vaan myös siviiliasiat. Mikään tuppiisuus ei saanut olla, piti puhua. Sairaalassa seurattiin tarkalleen sodan menoa. Sanomalehdet luettiin, sekä uutiset kuunneltiin. Alkoi tulla tietoon, että rauhanneuvottelut olisi ollut käynnissä, ja 13 päivän aamuna meidän lääkärimme tuli sanomalehti kädessään meitä tervehtimään. Näin silloin hänen el olemuksestaan, ettei hän ollut kuten ennen. Hän oli aikatavalla masentunut, mutta myös iloinen. Näin hän meille ilmoitti: "Hyvät kunniakkaat Suomen sotilait, rauha on saatu aikaan ja se on hyvä asia, mutta ehdot ovat raskaat." Siinä sitten keskusteltiin ehdoista, mikäli niitä mainittuun sanomalehteen oli voitu siihen mennessä saatu tietää. Joukossa oleville Karjalan miehille se näytti olevan kova pakka ja sille ylioppilas neitoselle, jonka koti nyt myös jäi rajan taakse, hän oli kotoinen Petsamosta ja oli yöpöivystäjänä juuri tällä osastolla. Häneltä pääsi oikea itku, hän oli muutenkin niin arkaja herkkäluontoinen tyttö, oikea kansanihminen. Tämä sairaala osastoihin nähden jaettu kolmeen osastoon. Alakerrassa osasto 1 ja keskimmaisessä kerroksessa osasto 2 ja kolmannessa kerroksessa osasto 3. Kun joku aina alko parantua hän nousi aina kerrosta ylempiä, ja kolmannesta sitten päästiin sairaalasta pois. Tavallisesti toipumislomalle kotiin. Minä pääsin kotiin toipumaan yhdeksi kuukaudeksi. Porissa kävin sillä aikaa välin kaksikertaa sotilaslääkäriin luona. Se kolmas kerros alko olla vähän semmonen ja tämmönen. Elämä alkoi käydä riihattomaksi, soitettiin, laulettiin ja kotiin pelukin tuli yleiseksi. Tältä osastolta lääkäri päästi myös lomalle kaupunkille, sieltä tuli viinaa myös tälle osastolle ja omaiset vallankin lähiseuduilta toivat sitä eväitä tullessaan. He tiesivät, että, oli oltu ilman pitkät ajat ja samoin meidän tohtorimme, kyllä hän tiesi ja sanoikin ettei hän kiellä ottamasta, kun ei ota niin paljon, ettei joutuu putkaan, että hän saa siitä harmia ja hän sanoi, että kaksi potilasta on jo sinnekin johkaantunut.

5)

Monenlaisia haavoittuneita oli meidän joukossamme, monenlaista sai nähdä. Toiset haavoittuneet kranaateista, toiset menneet miinoihin tai saaneet kivääri, konekivääri tai jonkun muun kevyemmän aseensa kuulista haavoja mikä mihinkin paikkaan ruumiiseensa. Kaikki kuljetettiin röntgentarkastukseen kaupungin varsinaiseen sairaalaan ja jos sirpaleita tai kuulia havaittiin niin se sitten poistettiin. Minun kädestäni löytyi muutama pieni siru ja ne saatiin kaikki pois. Oli siellä sellaisiaakin potilaita, joissa ei näkynyt minkäänlaista ulkonaista merkkiä, vaan oli kovan ilman paineen johdosta saaneet jonkun sisäisen vamman. Oli joukossa hermonsa menettäneitä, nämä oli hoitajille kaiken vaikeammin hoidettavia. Ja yleensä vaikeassa kuumeessa olevat tahtoivat vasten kaikkea määräystä lähteä sängystä kävelemään, vaikkei jalkoja liian ollutkaan. Siinä maatessani oli viereisessä petissäni niin tutun omainen mies, en saanut oltua häneltä kysymättä, että oliko hän ollut 1930 Suomenlinnassa rannikkotykkiväestön aliupseerien reserviharjoituksissa. Sain myöntävän vastauksen, ja me olimme siellä olleet samassa patterissakin. Aikaa oli kulunut siitä noin 10 vuotta. Sen jälkeen riitti juttua vanhoista sekä uudemmissa tapahtumista. Oli miestä joka puolelta Suomea, oli nuoria, oli vanhoja. Oli eräs laukaan mies, jolta vaimo kirjeen välityksellä kyseli, että saako hän antaa sinun sormuksesi silloin suoritettuun keräykseen. Tämä vastasi hyvin lyhyesti, että anna pois vaan, ei minulla ole enää sitä varten sormeeseen. Tietysti hän kirjoitti jotain muutakin, mutta näin siihen kyselyyn. Jokainen ken kykeni, kirjoitti usein, se oli ollutkin rintamaoloissa aika vaikeaa. Elämä oli kaikinpuolin mukavaa ja voinkin sanoa etten siihen mennessä, enkä koskaan sen jälkeenkään ole niin hyvillä päivillä ollut. Kipua ja särkyä kyllä oli ensiaikoina, mutta ne meni huomaamatta, koska se hulenpito oli niin erinomaista. Hoitajat, joita eriosastoilla oli, he olivat niin meistä huoltapitäviä, että vieläkin muistot palaa sinne takaisin. Oli varmaankin potilaan omaa vikaa, jos vaan ei siellä viihtynyt. Ruokaa oli ja sitä sai niin paljon, kun vaan ottaa tahtoi. Yöpäivystäjä, jos hän vaan huomasi, että oltiin valveilla, niin hän yölläkin toi ruokaa.

6)

Jälkeen rauhanteon oli kuitenkin havaittavissa sellainen seikka, että potilaat olisivat lähteneet sairaalasta ennen terveeksi tultuaan. Niin kulut viikot ja koitti päivä jolloin pääsin lähtemään kotiin. Meitä pääsi silloin samalla kerralla yhdeksän miestä pois. Oli pääsiäispäivä, hoitajallakin oli jo paljon enempi vapaampaa, kuin ennen, kun ei enää tullut uusia haavoittuneita, niimpä heistä suurin osa meitä Vaasan asemalla hyvästelemässä. Lääkärimme jätimme hyvästi sairaalan portilla, ja molempien puoliset onnen ja menestyksen toivotukset siinä vaihdettiin.

nimimerkki: HM.

"H.N."

125/68

6.7

Niels Huchtanen m.s.

*Ylistan
Rokemaki*

Rintamalta sotasairaalaan

Ts -

Taipale

JR 19

6 liuskaa

Lukemat *N. L. Oesch*
E. Kuusinen
U. H. Fältinen
J. Hönkkinen

SOTA-ARKISTOON

SANOMA OSAKEYHTIÖ • VIIKKOSANOMAT OY

AIKAKAUSLEHDET

HELSINKI, KORKEAVUORENKATU 28